

Any VIII

EMPORIÓ

N.º 168

PERIÓDIC QUINZENAL

Preu
de subscripció:
4'50 ptes. l'any
Un número:
20 cts.

Torroella de Montgrí, 25 de maig 1922

Redacció i
Administració:
== Ateneu
Montgrí ==

* * *

Se'ns diu que alguns elements directors projecten la creació d'una entitat d'esport i de cultura.

¡Benvinguda la nova!

Ja era hora de què els guiadors emprendessin la bona ruta, conscients de sa greu responsabilitat.

Espanta l'aspecte de la joventut torroellenca; espanta i desespera.

La taverna persisteix; el vici progressa; la incultura escampa arreu la mala lleuor; i, fins ara, sols fou cridada la gent en visites a la lluita política.

Beneïts sien els que emprenguin el timó, guiant ara la nau camí del ressorgiment cultural.

Els beocis d'Herbart tenen aquí una porció atterradora; cal que els que per sa posició i per sa representació poden i deuen il·luminar i exemplaritzar, s'oposin al corrent embrutidor.

Els que la veu pública senyala avui com iniciadors, tenen una força envejable i decisiva. i ells poden o no pot ningú.

La gent segueix més fàcilment a ço que enlluerna per son poder i és venturós si aquest poder és en bones mans.

Nosaltres esmerçarem forces però no posseïrem més que la voluntat i l'ideal.

Que passi aquest en qui gaudeixi de la suggestió de la riquesa, i nosaltres formarem decidits i disciplinats si hom vol emprendre una tasca profitosa, desinteressada, allunyada de partidisme i segellada per una amor ferventa a la cultura i al progrés de Torroella.

JOCS FLORALS DE BARCELONA

FLOR NATURAL

Quan les pomeres floriran...

Balada del Amor que torna.

Quan les pomeres floriran
al dolç verger de la Estimada
y'ls oronels retornaran
a penjà'ls nius de la teulada
de la masia en solitud,
dins una nit plena d'estrelles
retornarà l'Amor perdut,
auriolat de la llum d'elles.

Quan les pomeres floriran
donant al sol ses roses blanques
y les abelles brunziran
entre la gloria de ses branques
y vibrara la profecia,
terres enllà, del Pa y del Vi,
l'amor gloriós qu'un jorn fngia
retornarà de son camí.

Quan les pomeres floriran
entre les aygües lluminoses
dels regatells qu'espandiran
la flor d'argent de les neus foses,
y axecaran sa fama d'or
les argelagues de les serres,
retornarà triomfant l'amor
com rey qui ve de llunyes terres.

Durà la túnica enflorada
com els apóstols y'ls romeus,
tindrà la pell tota colrada
de tramontanes, sols y neus,
de rossinyols y caderneres
vindrà un estol al seu davant,

de romanins y roses-veres
durà una garba fulgurant.

Dins de la nit clara y deserta,
plena d'estels y de perfum,
quan trobarà una porta oberta,
hi deixarà una flor de llum,
y, en esclatar la nova aubada,
tots els carrers faran olor
d'aquella garba perfumada
y aquella rosa de pastor.

Quan les pomeres floriran,
haurà arribat Pascua florida
y els ulls y'ls cors s' abrandaran,
y tota cosa serà ungida
de resplendor d'Esperit Sant.

Y tornarà l'amor triomfant.

MOSSEN ANTON NAVARRO

LES AUSTERES COMA- RES DE VILAXORCA

Libre de J. Vilar Julià

Dedicat a N' Emili Isern i Dalmau

Hem rebut un llibre interessant: «Les Alegres comares de Vilaxorca», per J. Vilar Julià.

Heus aquí el tema:

Un jove ciutadà arriba a la villeta grisenc de Vilaxorca, per a refer-se d'una malaltia.

Vilaxorca es troba dominada per un gremi poderós: el de les senyores vídues, les quals intervenen en tots els afers de la vila fent sentir el pes de la seva omnipotència.

El jove, l'intrús despreocupat és rebut amb malvolença per les dames zeloses i desconfiades. S'entaula una lluita i el jove afanyós d'airejar l'ambient reclos de la vila, troba valiosos auxiliars, que després de renyida brega donen la victòria al renovador, qui vingué en bona hora a torbar la pau de dames vídues i en els seus dominis.

Amb la intervenció del pervingut acaba la dinastia de les vídues opresores.

L'obra està escrita en un estil senzill i atraient i amb abundor de imatges ben ensopegades. Té un fons subtil i romà que ens recorda quelcom a l. Jerome; i hom hi descobreix els inicis d'una obra que pot ésser transcendent dins les nostres lletres si arribés a una plenitud difícil emprò no inasequible, segurament, a qui ha escrit «Les austeres comares de Vilaxorca».

Aquesta mateixa obra revisada amb cura, llimada i reformada, te fibra per a devenir quelcom definitiu.

Potser hi sobren ara alguns detallets, potser hi manca una trama aglutinant de major interès, potser es precipita massa ràpid el tema i la victòria apareix sobradament fàcil, potser és inversemblable que en una Vilaxorca, per emporiànesa que sia, es trobin tan aviat disposats a alliberar-se de la tutela vidual al secretari, a l'hostaler i a una dama del sínodo. Be és veritat que l'autor sap presentar interessos que en certa manera expliquen aquestes i altres aliances.

Emprò, això malgrat, el llibre té una valor i un interès, com deiem al principi, una valor que pot deixar ben satisfet a l'autor, i animar-lo per a seguir endavant en sa tasca; altrament té un segell d'originalitat que ens plau i un ambient que'ns encanta.

Les comares de Vilaxorca poden ésser els tipus dins les lletres catalanes que simbolitzin ço que en castellà són les dames de *Estropajosa*, clar està que amb gran aventatja per la nostra part.

I els que hem viscut en Vilaxorques i hem tingut contacte amb el gremi arreu poderossíssim de les dames recollides ens hem revenjat amb un somriure mofeia de moltes engúnies i malifetes.

Declarem en elogi de l'autor, que aquest ens era desconegut i que no obstant devoràrem son llibre en dues sessions; felicitem-lo i agraïm de tot cor l'ofrena, esperant que no serà aquesta la única.

L'autor desconegut ens inspira simpatia i n'esperem ben valioses coses.

P. B.

Per a que nostres lectors puguin apreciar quelcom del que diem, ens decidim a publicar un capítol de l'obra d'En Vilar:

«L'hostal, l'hostaler, l'hostalera i altres coses que l'autor, malgrat l'atruiment de la seva còrpora, ha tingut esma d'observar.

El primer que veig en saltant de la tartana, és un hostal. A la porta del mateix hi ha un home. És l'hostaler; ho conec amb el seu aire d'espera. Si res més no, ell espera, com cada dia, «la tartana de les quatre» encara que arribi a les cinc.

L'hostal té l'aspecte de mitjanja que suporta tota persona de cabals amitjanats. La seva façana—planta baixa i un pis,—és groga; té la grogor més esgrogueïda que el groc pugui pintar. Al cim de la porta d'entrada hi ha un corn de l'abundor, al relleu, amb un lletreret a sofa que diu: «Hi ha de tot.»

Tot pensant si l'haver-hi de tot és cosa desacostumada a Vilaxorca, arrisco quatre passes en direcció a l'hostal per a veure millor l'aspecte del seu dinre. Al peu mateix hi ha un carreró que pot fàcilment excusar l'intent que em mena... Però l'hostaler és home que hi lluca fi. Així que he donat el primer pas, girant-se part de dins del seu establiment, ha cridat: «Pep, brillo! Pren les maletes al Senyor!»

I ha sortit el Pep i li he donat les maletes. Alabat sia Déu!—he pensat resignadament bo i observant el meu estrany camàlic. El Pep duu a la cara tots els colors de l'arc de Sant Martí i té els cabells i celles d'una tərbola i estranya blancor.

Precedit per ell, me n'entro a l'hostal tot pensant si la grogor de la seva façana fóra la senyal d'un rebost quelcom debilitat malgrat la promesa del cimbori de l'entrada.

A guisa de Déu vos guard l'hostaler m'ha tornat a fer sentir aquell «Què conta de nou?» que em fou anticipat a la tartana, i que amb els dos minuts que era a Vilaxorca ja havia sentit pel meu voltant una dotzena i mitja de vegades.

Abans no hagués pogut pensar que l'ho-

me era curt de paraules, m'ha descapdellat un parlament ple de pura i raonada gastronomia que l'acredita de bon fondista.

Mentrestant, he donat una ullada a l'interior de l'hostal on he anat a raure, i he quedat satisfet del seu aspecte.

L'hostaler, acabat el tema gastronòmic del seu parlament, m'ha fet la presentació d'un personal que és absent; ha ponderat les escasses comoditats que pot oferir-me; ha posat de relleu lo avinent del lloc on ens trobem per a anar, sense fatig, a qualsevol indret de la vila; ha fet l'autologia de tots els personatges que diu haver hostatjat—que no m'han semblat pocs ni massa coneguts—; m'ha promès la vida tranquil·la que garantitza el tarannà dels vilaxorquins i ha acabat amb aquell «Hi ha de tot», lema del «Corn de l'Abundor».

M'he deixat convèncer i he demanat servei per a complir amb una de les normes més elementals de la decència.

—Vol rentar-se?—ha dit, entre sorprès i indecís.

I després ha cridat:

—Angeleta!

—Què conta de nou?—he sentit a les meves espatlles amb una veu molt poc digna de la seva angelical posseïdora.

I compareix l'hostalera, una dona grassa, superabdominal, i amb una cara que, malgrat a força de molts treballs s'hi endevinin alguns trets afemellats, reclama poderosament l'acció escatidora de la navaja d'un bon barber.

Després que he contestat amb un arronsament d'espatlles—única novetat que puc oferir-li,—el seu marit li ha fet avinent el meu desig, i he sigut conduït a la cuina, lloc, segons em diuen, el més a propòsit per a rentar-se a «deshora».

M'ha sigut mostrada una aiguera, amb un gibrell sota una aixeta. L'obro, i espero que el seu raig feble em dongui l'aigua suficient pel meu menester. Quan això és conseguit son esvaits uns quants minuts, durant els quals he pogut constatar l'absència de tota activitat dins la massa endreçada cuina.

L'hostalera em dona una cosa com una tovallola. Es un tros de sac fariner vorejat de trenzilla verda. La rusticitat del sac ha ferit la pell de les meves mans, aportant-hi un nou contingent del borrisol... L'hostaler no repara els meus afanys per a desfer-me de l'encastada de pels. Es comprèn que no s'hagués avisat dels que ufanosament creixen en la cara de la seva esposa.

Mentre em decideixo a polir-me les mans amb el mocador de butxaca, sóc convidat a veure l'habitació que m'és destinada.

Precedits de l'hostalera pugem una escala que arrenca de la banda dreta de la porta d'entrada. Dotze graons, i atavessem una sala on no hi ha decoració ni mobiliari que permeti endevinar l'ús a què és destinada. Per fi, uns cops de genoll del meu formidable cicerone obren els dos batents d'una porta. Es la meua cambra de dormir.

L'hostalera ha entrat primer i ja obert una finestra que dona a un pati. Es fa la claror, i puc precisar: un llit de plaça i mitja, que em sembla pulcrament aparellat; una tauleta de nit, bastida per tot dia; quatre cadires de diferents famílies, que sols coincideixen amb l'edat avançada que tenen; un rentamans que coixeja, amb la resta del sac fariner penjat a la vora, i, damunt del mateix, un mirall enquadrat en negre que amb molts treballs ha pogut reproduir la meua fesomia.

En baixant al menjador hem ajustat el preu, he donat la meua conformitat a l'hostaler, i així he quedat hostatjat sots l'alt patronatge d'un corn de l'abundor.»

QUADRETS

JARDINS

Si cada poble ha de tenir la seva Escola, que tingui, també, jardins. El Jardí ha de estendre sobre el poble el perfum que l'Escola posa dintre l'esperit.

— « Festa de l'Arbre ». Bé. « Festa del Jardí » — dic jo. Tot poble té un retall de terra apropiat per aquest fi. Quina boniquesa! Uns arbres, unes flors, una font, uns seients... No us sembla que seria una lliçó popular, notable, d'elegància? No us sembla que un jardinet donaria llustre aristocràtic a un poble? Fins es podria considerar una ampliació molt pràctica de la « Festa de l'Arbre »

PERE CLIMENT FERRAN

L'Esquerra Catalana

Se'ns prega la publicació de la següent convocatòria:

«El Consell directiu de la Esquerra Catalana, davant la imminència de la celebració d'una Conferència Nacional Catalana, no sapiguent la situació més adient per les Entitats nacionalistes no adherides a la Lliga Regionalista i, en particular, les democràtiques, ha acordat reunir una avant-conferència per a determinar la conducta a seguir, la qual reunió tindrà lloc el proper dia 25 de maig, a les 10 i mitja del matí, a l'Estatge social, carrer Aribau, 21, interior, esperant que la Entitat de la seva presidència no deixarà d'assistir-hi.

Ens plaurà assabentar-nos de les vostres noves.—Visqueu molts anys per bé de nostra Pàtria.—El Secretari, *Domenec Valls*. El President, *Joan Sistià*. — La correspondència directament al President, Ronda Sant Pere, 30, pral.»

ECOS

Heus-aquí que'l pobre peroler que tenia la botiga a la caseta del escorxador, ha sigut acollit, malalt, a les « Hermanitas » de Girona. Era l'únic peroler que quedava a la vila, un bon home i un federal de tota la vida. Amb ell s'acaba un off-

ci, que com tants d'altres ha sigut mort per les indústries modernes.

Ja no sentirem més l'alegre repiqueig del martell sobre l'aram que al compàs d'una cançó, era tot un himne al treball. Amb el pobre peroler s'acaba aquell gremi de calderers que fins donà nom a un carrer de Girona.

Que els anys que li queden de vida siguin de repòs, per a ell, en la santa casa on s'és acollit.

Hem perdut l'últim peroler i potser l'últim federal.

Parlàvem l'altre dia de certs cafès en que us turmenten l'esperit amb les visions d'aquells anoncis antiestètics. Avui afegirem, que si aneu al cafè disposats a llegir el diari amb tranquil·litat, esteu ben

frescs. I és que molts prenen aquest lloc com una vulgar taverna; i no enraonen: criden. Si juguen, ho fan cridant; si discuteixen, sembla que tothom sigui sord; i com més crits, més renecs. S'imposa el lletreret: «No criden, si us plau.»

A TORROELLA DE MONTEN

i en el millor lloc de la població, se ven bona i espaiosa **torre**, higienica disposició, tot confort, tres pisos i terrat, completa instal·lació d'aigua i electricitat a interior i exterior de l'edifici. La casa està voltada de jardí, ocupant en conjunt uns 1500 metres. Entrada per a carruatge. Informarà en la mateixa torre En Josep Costa, carrer Estarlit, 11.

de festa, per cessar las malalties i morts, se celebrá un solemne ofici, se feu una professó en la cual acudí tota la vila y circumvehins, ei assistiren los religiosos de S. Agustí y se portaban las Imatges de S. Genís, Sta. Catarina, S. Sebastiá y lo S. Cristo gros. (Aixó fou a causa del agolpament de tropas en est Ampurdá per rahó de la guerra que llavors y hagué ab la república francesa: y jo habia abit dir á mon Sr Pare que eran 15 los hōspitals que se habían habilitat dins de Torroella). (N. de la R.)

NOTICIES

El temps i la collita.— Hem entrat definitivament al bon temps.

Els camps presenten un aspecte d'esperansadora ufana que promet una cullita com en pocs anys se presenta. Tots els conreus se mostren propicis i els terrassans somriuen i nosaltres amb ells.

Empró no diguem blat...

Benvingut.— Per a passar una temporada a nostra vila, ha arribat de Buenos Aires, nostre coterrani En Narcís Mercader, acompanyat de la seva senyora i fill. Desitgem a l'amic felic estada entre nosaltres.

Òbits.— Després de crudel i llarga malaltia ha mort a Torroella D. Genís Creixell.

El Sr. Creixell era un home popularíssim, simpàtic i benvolgut de tothom.

Fou alcalde de la vila i un dels més actius i exemplars ciutadans.

El seu enterrament fou una manifestació de dol.

Rebi sa volguda família l'expressió més sincera de nostre condol.

—També acaba de baixar a la tomba a l'avançada edat de 86 anys, En Baldiri Climent, pare de nostre consoci En Vicens Climent, i avi de nostre volgutíssim col·laborador En Pere Climent Ferran, als quals

com a la demés família dirigim nostre sentit pèsam.

— I encara a aquesta dolorosa llista cal afegir-hi el nom de D. Joaquim Trull, veterinari que fou de Torroella, on deixa un bell record de bondat i de capacitat.

La seva mort, ocorreguda a Barcelona, ha sigut ben sentida.

Als seus fills D. Esteve i D.ª Josepa, així com a tota sa distingida família acompanyem en son just dolor.

Descansin en pau aquests volguts compatricis que han passat a millor vida.

Recordatoris. — Hem rebut dos magnífics recordatoris de Comunió Solemne, un d'En Pere Barceló, fill del professor de La Bisbal, i altre d'En Santiago Vintó, fill del farmacèutic barceloní Sr. Vintó.

El primer recordatori ve avalorat per una inspirada poesia de la ploma mestrivola de Víctor Català i l'altre per una formosa poesia del culte poeta En Josep Massó Ventós.

En remerciar als remitents, els desitgem la ventura que els dos jovenets es mereixen per llur exemplar aplicació.

L'estafeta de Correus. — Se'ns diu que l'Ajuntament fa gestions per a que s'estableixi ben aviat a nostra vila la nomendada estafeta de correus. Desitjaríem fos un fet aital millora, tan necessària en una vila ja important.

Felicitaçió agraïda. — Hem rebut una confortadora felicitació de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, per un article publicat tractant de l'obra de dita Associació.

Mercès efusives.

De l'Institut d'Estudis Catalans. — Hem rebut el sèptim Cartell de premis que té establerts aquesta cultural institució sobre treballs d'història, art, literatura, etc. El referit cartell està de manifest en nostra redacció per a qui li interessi.

Comunió Solemne. — Per al diumenge, dia 28 del corrent, és anunciada la Comunió Solemne i per a aquella diada es pre-

para una gran festivitat a l'Església Parroquial.

Homenatge a En Pep Ventura. —

L'«Ateneu Empordanès» de Barcelona, responent a una de les finalitats per què va ésser creat; ço és, l'homenatge franc i devot als empordanesos de més valua, ha organitzat pels dies 10 i 11 del propinent mes de juny, uns grandiosos actes en els quals es rendirà tribut al Mestre Pep Ventura.

Una conferència d'En Joan Llongueras i una audició de sardanes per les principals cobles empordaneses; veus-aquí el programa sintetitzat. Nosaltres, que aplaudim la idea de l'«Ateneu Empordanès», donarem, arribada que sia l'hora, altres detalls.

Defunció. — Després de curta i traidora malaltia acaba de morir a Torroella la virtuosa senyora D.ª Dolors Murtra de Pou.

Amb una enveïable fortalesa d'esperit i una valor exemplar vegé arribar la mort, conservant la serenitat i la resignació cristiana que li permeteren pendre comiat dels seus i rebre els auxilis de la religió amb edificant fervor.

La seva mort ha sigut molt sentida, com ho provà la manifestació de dol que es formà a l'acte de l'enterrament. Al seu espós, el bondados i apreciat Doctor D. Lluís Pou, als seus fills, a la seva mare i germà i a tota llur família enviem l'expressió del nostre més sentit condol.

Canvi. — Hem rebut la revista *Tresor dels Avis*, periòdic mensual d'etnografia, mitologia i folklore, de Balears, que es publica a Arià, sota la direcció del folklorista D. Andreu Ferrer.

Establim gustosos el canvi.

Nova estació telefònica de la Mancomunitat. — Ens cap el goig de donar compte de la inauguració d'una nova estació telefònica a l'Empordà. Ens referim a la de Sant Jordi Desvalls, inaugurada dimecres passat. Aquesta estació, demés de disfrutar i donar comunicació amb dita població, fa que el grup de Torroella estigui telefònicament comunicat amb l'estació del

ferro-carril, lloc d'embarc de les mercaderies que s'exporten de la majoria dels pobles que integren dit grup i de desembarc de les que els hi cal importar.

Actualment estan ja comunicats telefònicament dintre el grup de Torroella, les poblacions següents: Estarlit, Vilademat, Belcaire, Verges, Colomés, Ullastret, Rupià, Jatre, Camallera, Sant Jordi, Sant Pere Pescador, Armentera, Vilamacolum i Torroella de Montgrí.

Mes de Maria.—En la Capella de la Providència s'ha celebrat amb tota pompa el mes de Maria. En la diada de la conclusió que tingué lloc el dimecres dia 24, la Capella fou ornada amb l'exquisit gust a que ens fe acostumats el prevere Mossen Josep Serra. Les nenes recitaren belles i escaients poesies i un notable orador sagrat pronuncià un bell sermó.

La esglesieta es vegé molt concorreguda.

Excursió Escolar.—Les nenes de l'escola nacional han realitzat una excursió escolar a Banyoles.

Servei d'aigües.—Se'ens assegura que dintre poc es reanusrà el sevei d'aigües potables.

Una serp gegantina.—Es diu que a Muntanya Gran ha aparegut una serp de tamany extraordinari.

Nova bàscula.—Dintre de poc s'establirà una bàscula de nou sistema en un establiment del Passeig de Robert.

Camp de sport.—Sembla que alguns elements distingits de la vila es proposen organitzar un important camp de sport a Torroella. Aixís sia.

RELOTGERIA ANIGETO QUER

Extens assortit de rellotges de varies classes, arrecades, anells,
: : braçalets i cadenes : :

REPARACIONS de COMPLICACIO

: : : a PREUS MODICS : : :

Imp P. RIBAS.—Representant a Torroella, EDUARD VIÑAS.

CHOCOLATES
PIERAY
FRUQUERAS
MADRID
PÍDASE EN TODAS PARTES